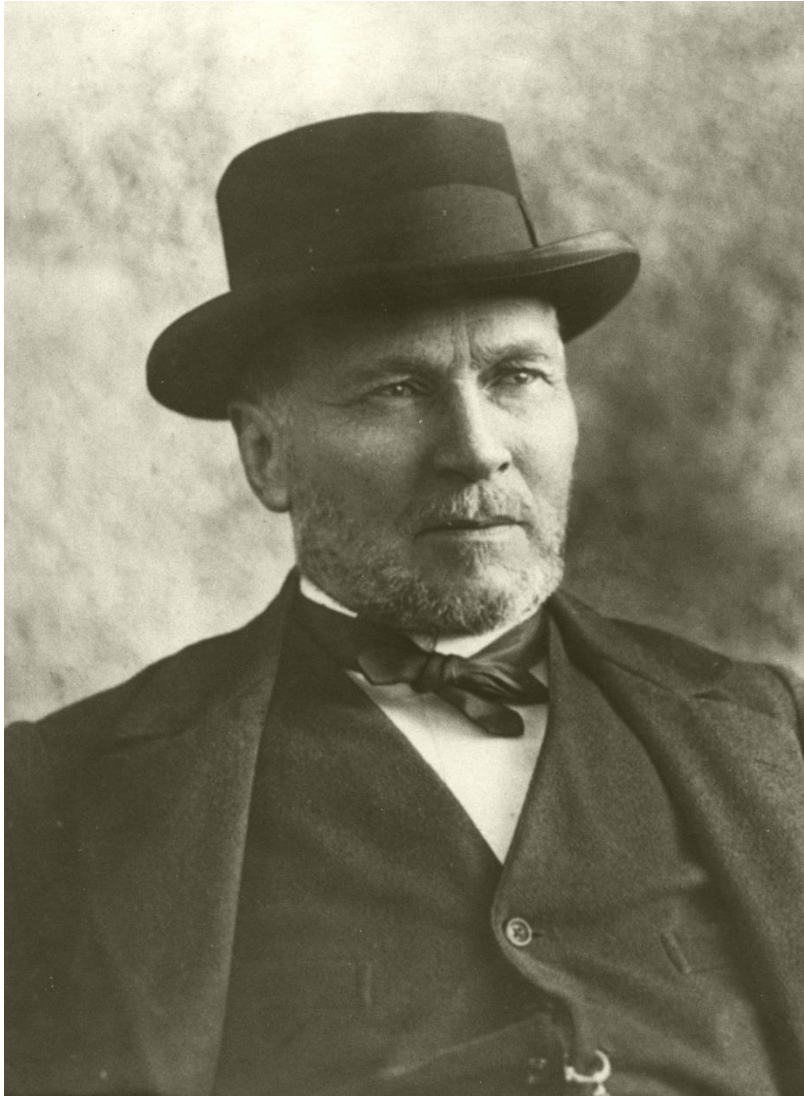
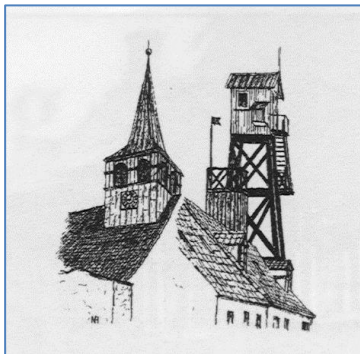

Kikkenborgen

Februar 2016

*Medlemsblad for Dragør Lokalhistoriske Forening
og nyt fra Dragør Lokalarkiv*

DLF's logo er tegnet af Niels Febber Andersen. Lokalarkivets kikkenborg er fotograferet af Jørgen D. Petersen.

"Kikkenborgen" er et fælles blad for Dragør Lokalhistoriske Forening og Dragør Lokalarkiv. Bladet udsendes til DLF's medlemmer og uddeles til alle interesserede fra Lokalarkivet og bibliotekerne. Bladet bliver også lagt på Lokalarkivets og DLF's hjemmesider.

Forsidebilledet viser postekspeditør *Chr. Nicolaisen*. Læs inde i bladet om hans indsats for lokalhistorien og mindepladen på hans hjem på Stationsvej i Dragør.

Dragør Lokalhistoriske Forening

www.dragoer-lokalhistorie.dk

Email: info@dragoer-lokalhistorie.dk

Formand: Claus Ehlers, Schoutgården 41, 2791 Dragør. Tlf. 32 53 32 23.

Næstformand: Lis Klynge Søvej 7a, 2791 Dragør. Tlf. 21 26 41 14.

Sekretær: Dines Bogø, Ulspsilsager 57, 2791 Dragør. Tlf. 32 53 11 53 / 20 85 11 53.

Kasserer: Leise Hansen, Krudttårnsvej 143, 2., 2791 Dragør. Tlf. 28 96 91 37.

Kontakt vedr. medlemskab: Irene F. Larsen, Drogdensvej 2, 2791 Dragør.
Tlf. 32 53 23 32.

Send meget gerne din emailadresse til foreningen. Så modtager du med jævne mellemrum nyheder om arrangementer m.m.

OBS: Husk at betale kontingent til Dragør Lokalhistoriske Forening inden generalforsamlingen!

Dragør Lokalarkiv

www.dragoer.dk/lokalarkivet

Stationsvej 5, 2791 Dragør. Tlf. 32 89 03 29. Email: lokalarkivet@dragoer.dk

Åbningstider: Tirsdag 13.00 – 17.00 Torsdag 10.00 – 17.00 samt efter aftale.

Se også den lokalhistoriske side på Facebook: www.facebook.com/kikkenborgen.

50 år med Enggården

Ældreforsorg og drift af alderdomshjem var før i tiden ikke en offentlig opgave, men som regel overladt til privat velgørenhed. Derfor var det Dragør Borgerforening, der i 1906 tog initiativ til opførelse af Dragørs første alderdomshjem i Nyby.

I begyndelsen af 1960'erne var der lidt over 300 folkepensionister i Dragør Kommune som i alt havde ca. 4.400 indbyggere. Langt de fleste kunne klare sig selv derhjemme – måske især fordi der i 1958 var indført hjemmehjælps-ordning – men ca. 10% havde behov for en plads på et plejehjem. Når det gjaldt sygdomssvækkede ældre, købte kommunen i nogle tilfælde pladser på plejehjem udenbys.

I Store Magleby Kommune havde man planer om at opføre et plejehjem på en grund ved Jægervej. Man var i dialog med Dragør Kommune om en fælles løsning, men det blev ikke realiseret, og da Dragør og Store Magleby kommuner blev lagt sammen i 1974, bortfaldt de. De to nabokommuner etablerede dog et mere praktisk samarbejde om en fælles madudbringning til pensionister.

Marchen Wybrandts fra Store Magleby blev over 80 år gammel, men kom aldrig på plejehjem. Da hun blev enke, flyttede hun ind hos sin mor og efter hendes død boede hun alene i næsten 20 år.

Dragør projekterede i 1960 et nyt plejehjem, og man besluttede at placere det i Dragør Anlæg ved Engvej. Der manglede bare Boligministeriets tilladelse til at sætte arbejdet i gang. Kommunen fik imidlertid afslag, for der var indført byggestop for offentligt byggeri. I august 1963 tog nogle kommunalbestyrelsesmedlemmer på besøg hos socialministeren for at fremme sagen. Det lykkedes og arbejdet kunne sættes i gang.

Dragør nye syge- og plejehjem, som det kaldtes dengang, stod færdig i begyndelsen af 1966. Hjemmet fik navnet Enggården og havde fra starten 20 værelser, hvoraf de fire var dobbeltværelser. Enkeltværelserne var på omkring 12 m² og havde eget toilet. Det var ikke med i den oprindelige plan, men blev tilføjet, dels fordi byens læge og formand for Sundhedskommissionen, Poul Dich kraftigt anbefalede det, og dels fordi det var en forudsætning for at Staten ville støtte byggeriet.

Værelserne lå i to fløje og havde alle dør ud til en terrasse. I hovedbygningen lå opholdsrum og kontor og i forbindelse med var der bolig for forstanderinden. Køkken og vaskeri lå i en selvstændig bygning og i en tilbygning lå et andagtsrum. Værelserne var møblerede, men det var tilladt for beboerne at medbringe nogle få af deres egne møbler og andre ting som billeder og pottedplanter m.m. Det var fra starten ikke meningen, at beboerne skulle spise sammen, men de fik deres mad bragt til værelserne.

De første beboere flyttede ind 22. februar 1966 – altså for præcis 50 år siden. Amagerbladet gik en tur med *Andreas Hansen*, som var blandt hjemmets første beboere. Han havde boet 38 år i kommunens ejendom "Nørrebo" på Stationsvej, og kneb en tåre, da han forlod den. "Men helt ærligt, blot et kvarter herude, og jeg sagde til mig selv: Her er simpelthen dejligt. Her er smil, venlighed og tryghed, jo, jo, Andreas – her kan du rigtig nyde din livsaften." Sammen med sin nabo, Carl Larsen, holdt Andreas meget af at nyde en cerut og en Tuborg. "For kvinderne, de snakker for meget ved fjernsynet ovre i dagligstuen." Så ville Andreas heller bruge tiden på at bygge amagerhylder, ved et lille arbejdsbord, som han havde fået sat op på værelset. Udenfor på terrassen havde han sået ærteblomster, som han ind imellem plukkede en buket af til personalets spisestue. "De fortjener nemlig at få blomster, så søde og flinke de altid er mod os."

Hjemmets ældste beboer, *Trine Sørensen* på 97 år, havde boet på Kongevejen næsten hele sit liv. Hun syntes på den ene side, at det var mærkeligt at skulle opgive sit eget hjem, men som hun sagde: "Her er dejligt, og de er alle sammen så flinke". Trine tog

hver dag sine to stokke og gik op i opholdsstuen, hvor hun læste i nogle blade. "Jeg kan ikke altid huske, hvad jeg læste. Radio og fjernsyn er heller ikke noget, jeg bliver tosset i hovedet af det, men jeg kan da altid strikke lidt."

Indvielsen fandt sted i 14. oktober 1966. Forstanderinden, *Grethe Andersen*, holdt en tale, hvor hun bl.a. sagde, at hjemmet vel ikke kunne erstatte et rigtigt hjem, men man kunne forsøge at komme det så tæt som muligt. Orden, tryghed – og kærlighed er de vigtigste faktorer, sagde hun. Hun berørte også de vanskeligheder der var med at finde ud af, hvem der skulle stå for alle de praktiske opgaver, som driften af en institution indebærer. Måske voldte de tekniske installationer problemer: "Desværre er det sådan, at jo mere automatisk alting er, des dygtigere folk skal der til at efterse automatikken – og kvinder og mekanik er vel ikke altid den bedste sammensætning. Måske skulle frk. Skov (hjemmets økonoma) eller jeg tænke på at gifte os!!", sagde hun i talen.

Også købmand *Gustav Wieder* talte ved indvielsen. Han fortalte, at hans far, fabrikant Wilhelm Wieder var med til at få etableret anlægget, og også den del, hvor Enggården nu lå. Han sagde, at det ville have glædet hans far at se, hvordan arealet nu er udnyttet.

Henning Sørensen

Mandag den 22. februar viser Dragør Lokalarkiv en udstilling på Enggården med billeder m.m. fra 50 års historie.

Mindetavle for Amagers historiker

Christen Nicolaisen

(portræt på bladets forside) var født i 1857 i Thy og kom til Dragør 1884 som postekspediteur og telegrafbestyrer.

Hurtigt kom han ind i byens liv og engagerede sig f.eks. i foreningen *Dragørs Fremme*, som han var med til at stifte. Mest kendt er han i dag nok

for det store værk "*Amagers historie*", som han udgav i årene 1907 til 1915. Bogen er stadig en væsentlig kilde for øens lokalhistoriske skribenter.

I Dragør har Nicolaisen sat sig varige spor i mange af byens gadenavne. I 1930'erne skulle de gamle navne – som mest var kopieret af tilsvarende københavnske – erstattes af andre, og kommunen bad Chr. Nicolaisen komme med forslag. Det er derfor hans idé, at gaderne i den gamle by f.eks. hedder Skipperstræde, Lodsstræde, Bymandsgade osv.

Nicolaisen boede det meste af sin tid i Dragør i en villa på Stationsvej 8. Her lå såvel posthuset som telegraf- og telefoncentralen. Da han flyttede fra byen i 1934, blev den overtaget af datteren og svigersønnen, Else og Osvald Arnbo. Chr. Nicolaisen døde i 1944.

Foruden sit hverv ved postvæsenet var Nicolaisen også i en periode redaktør for Amagerbladet, og da avisen i 1974 markerede sit 100 års jubilæum, fik man den idé at hædre øens første lokalhistorier. Derfor fik man opsat en mindetavle på hjemmet i Dragør. Tavlen sidder i dag på den private ejendom, men kan ses fra vejen.

Henning Sørensen

Afsløring af mindepladen på Stationsvej 8. Fra venstre: Museumsleder Jan Zibrandten, Chr. Nicolaisens datter Else Arnbo og Gunnar Haastrup Vig.

På skøjtebanen

Da jeg var flyttet til Store Magleby i 1958, kom TV ind i min verden. Min fars onkel og tante ejede et sådant apparat. Og med det åbnedes den store verden. Vi så mange udsendelser, det var et udflugtsmål lørdag søndag – en rejse helt til Brønshøj. Noget af det jeg husker er kunstskejteløb. De (især) piger der svævede rundt på isen, ofte til tidens populære musik, optog mig meget. Mange vil sikkert huske hollandske *Sjouke Deijkstra* (født i 1942). Hun fik mange medaljer, og de fleste af dem af guld. Omkring 1960 havde vi selv fået TV.

En af de første juleaftener i det nye årti, lå der hvide kunstløberskøjter under træet til afløsning af de gamle tunge, der skulle spændes på skistøvler – hvis man var så heldig at have sådan et par. Det var nu en kold øvelse at spænde og justere dem. Vi løb på Engvælen. Der var lys på banen – fra en lygtepæl på Engvej. Men det var fantastisk. Nogle gange var der musik, sikkert én der havde en transistorradio med. Det var stort. Så kunne lokale Dragør-piger svæve lige som skøjteprinsesserne.

Der blev også løbet andre steder i byen. Batterisøen, på indsøen på Sydstranden. Mange forældre har i denne sammenhæng haft deres bekymring for, om vi også skulle prøve kanalen langs Højvejen. Den så nu ikke særlig sikker ud. Der var våger mange steder.

Kunstskejtebanen ved Engvej. Wiebke Zickert og Helmuth Zickert ses midt i billedet i "sammenstød". Foto ca. 1962.

På Engvælen var der mange børn. At løbe på skøjter må være en overdrivelse, for jeg husker det som om isen var fyldt af børn.

Der har uden tvivl været talt om det hjemme, for i starten af 1961 (5.1.1961) har skøjteløb fundet vej til Dragør Nyt's spalter. Dengang var Dragør Nyt ikke som vi kender det i dag, med fotos og debatindlæg mm. Det var et firesidet annonceblad med ganske få indlæg. Men tilbage til skøjtebanen.

En *Herluf Nørregård* lufter i avisen en idé om aftenskjtebane ved trekanten ved Strandlinien. Dragør Nyt forhører sig hos Borgmester Holger Jensen om hans syn på ideen. Udmeldingen lyder, at det vel ikke kan koste alverden. Indlægget har helt klart ramt noget hos byens beboere, for allerede i februar (2.2.1961) er den igen omtalt i Dragør Nyt.

Og borgmesteren har taget ideen med sig, og videregivet den til vejudvalget. På kommunalbestyrelsesmødet 27.11.1961, er der en indstilling fra vejudvalget om tilladelse til at et passende areal oversprøjtes til anlæg af en skøjtebane i anlægget på Engvej, på den store plæne mellem Wieders Høj og stien ved tennisbanerne.

Der har ikke været langt fra rådhuset til handling, for samme vinter lå der en fin skøjtebane med lys. Der var gravet ud, og havde træ langs kanterne. Brandvæsenet vedligeholdt banen. Det var meget eksotisk at få lov til at køre alene helt ned til anlægget, og løbe på skøjter om aftenen.

Det blev nu ikke byens eneste skøjtebane. Der var også én i Strandparken på arealet bag Krudttårnsvej 181-191, der vendte ud mod Sdr. Røsevej. Det stod under vand mange gange om året.

Vintrene 1961 og 1962 må have været kolde nok længe nok, for de år var der en fin skøjtebane. Og den blev vedligeholdt af geniale sjæle, der via vaskehusene sprøjtede vand på sent om aftenen, når vi var færdige med at danse og løbe. Og moden i disse år var dejlige hjemmestrikkede sweatre, og stræknylonbukser. Det kunne sagtens matche skøjteprinsesserne.

Wiebke Zickert

Aftenskjtebane i Dragør

Hvis man vil løbe på skøjter i Dragør ved aftenide, må man enten kunne se godt i mørke eller også medbringe lygte. Disse perspektiver må have siddet Luf/Herluf Nørregaard i hans initiativrige hoved, da han fik ideen, at man kunne indrette arealet trekanten foran stejlepladsen ved Strandlinien til Skøjtebane. Gadebelysningen leverer lyset, brandvæsenet kan levere vandet, og vi har en dejlig aftenskjtebane for små omkostninger.

Ideen er vandret til kommunalbestyrelsen, og da sæsonen står for døren, har vi henvendt os til borgmester Holger Jensen for at høre, hvordan man ser på den ide i byens høje råd.

»Ideen er god, siger Holger Jensen, jeg mente ellers, at Dragør havde skøjteplads nok, da det jo ikke er vand vi mangler. Men for dem, der kun kan dyrke skøjtesporten om aftenen, er det naturligvis nødvendigt med lys. Omkostningerne kan jo heller ikke blive store, idet det bare kræver en indkantning af banen og overrisling. Vi synes ideen er god, og vi vil arbejde med sagen.«

Og skøjteentusiasterne står nu forventningsfulde — dels på noget rigtigt dejligt frostvejr og dels på den dejlige aftenbane.

Her var en mulighed for at få gjort noget ved ishockeysporten herude.

HN.

Dragør Nyt
5. januar 1961.

2 x 20 års jubilæum i DLF

I november sidste år markerede Dragør Lokalhistoriske Forening sit 20 års jubilæum. Fødselsdagen varede hele to dage. Lørdag den 14. november var foreningen vært ved kage og vin på Lokalarkivet. Tilfældigvis faldt jubilæet sammen med den årlige Arkivernes Dag, hvor arkivet udgav bogen "Kejserlodsens og hans familie", så det blev en rigtig festlig eftermiddag med mange mennesker i det gamle rådhus.

Den efterfølgende tirsdag havde Dragør Lokalhistoriske Forening indbudt til en jubilæumsaften på Dragør Fort. Formanden Claus Ehlers bød velkommen og fortalte om foreningens 20-årige historie. De mange arrangementer og medlemsblade. Særudgivelser, byvandrer i Dragør og udvalgte områder af København. Det tætte samarbejde med Lokalarkivet blev fremhævet.

De ca. 60 medlemmer nød stegt flæsk ad libitum, kaffe m.v. Ved kaffen fortalte Claus Ehlers om revyen i Dragør og Dragør Revyens slagsang blev sunget. Flere gange blev der udråbt et leve for DLF, inden man fortsatte i "Østre spisestue", hvor Claus Ehlers og Dines Bogø havde udvalgt numre fra året revy, som også stod i jubilæets tegn. I 2016 var det nemlig 90 år siden, at den første revy blev opført i Dragør Boldklubs regi.

Ingen af jubilæerne er dog anledning til at hvile på laurbærrene. Revyen er i fuld gang med prøverne til 2016-forestillingen, som får premiere 11. marts og opføres hele 18 gange. Og i Dragør Lokalhistoriske Forening er der en hel række nye arrangementer på programmet. Se nogle af dem på bladets bagside.

"Kejserlodsens" familie var naturligvis mødt op på Lokalarkivet for at fejre udgivelsen af bogen om deres forfader, Frederik Wilhelm Møller. Samme dag markeredes Dragør Lokalhistoriske Forenings 20 års jubilæum, som også blev fejret nogle dage senere på Dragør Fort. Her var foreningens formand, Claus Ehlers, blandt aftenens festtalere.

Dragør som kunstnerkoloni

Dragør har gennem tiden haft besøg af malere og andre kunstnere, som i kortere eller længere tid har boet i byen. Flest var der i perioden 1905-1925, hvor adskillige kunstmalere holdt til i Dragør. Nogle boede her om sommeren, andre flyttede ind permanent.

De dannede ikke en bestemt skole eller fælles kunstnerisk retning, som vi kender det fra Skagen og Fyn, men de hang sammen på andre måder.

De var i familie med hinanden, de var kammerater fra Kunstakademiet eller bekendte fra det københavnske kunstnermiljø. Og så var der en stor procentdel af kvindelige malere imellem.

Dragørs gader og havnen leverede fine motiver for både de mange billedkunstnere, og rundt om i mange dragørhjem hænger værkerne stadig. Kunsthistoriker Tina Høegh Nielsen arbejder i øjeblikket i Dragør Lokalarkiv med en kortlægning af kunstnerkolonien, dens medlemmer og deres værker. I slutningen af januar holdt hun foredrag for en mere end fyldt sal på Dragør Bibliotek, og det har skabt god opmærksomhed.

Flere har allerede henvendt sig og fremvist malerier med lokale motiver. Men for at gøre kortlægningen så komplet som mulig, vil Lokalarkivet gerne høre fra alle, der har billeder derhjemme – og især fra årtierne før og efter 1900. Send en mail til arkivet og vedhæft gerne et foto af dit maleri. Tag også gerne et foto af en evt. signatur på tæt hold. I nogle tilfælde er det dog nødvendigt at tage et maleri i øjesyn, så du må også gerne tage maleriet med en tur på arkivet – eller vi kan aftale et besøg.

Tina Høegh Nielsen

Ingeborg Hyldahl (1880-1955) var ansat som porcelænsmaler på Bing og Grøndahl samt illustratør af mange børnebøger. Men hun lavede også akvareller – bl.a. i Dragør. Motivet er Lodsstræde set mod nord med Von Ostensgade i baggrunden. Udateret, men formentlig fra 1900-tallets første årtier. Tilhører Dragør Lokalarkiv.

Når historien er fremtiden

Dragørs borgere har værnet om den lokalhistoriske arv. Nu er verden ved at få øjnene op os – og turismen vokser år for år.

Onsdag den 9. marts kl. 19.30 har Dragør Lokalhistoriske Forening inviteret Dragør Kommunes erhvervs- og turistchef *Claus Rex* til at give et oplæg om hans arbejde og ikke mindst om, hvordan historien kan blive en faktor i turismeindsatsen. Han stiller spørgsmålene:

- Hvad er det attraktive ved Dragør, set udefra? Og hvilken rolle spiller lokalhistorien?
- Hvem er det, der gerne vil besøge os, og hvad vil de opleve?
- Hvilken historie fortæller vi omverdenen om Dragør, f.eks. på www.visit-dragoer.dk?
- Hvad betyder øget turisme og interesse for Dragør for lokalhistorien og kulturarven, og kan vi leve af det?

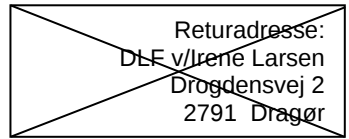
Arrangementet finder sted i forbindelse med Dragør Lokalhistoriske Forenings generalforsamling, der holder samme dag kl. 19.00 Indkaldelse er udsendt til medlemmerne med dette nummer af Kikkenborgen.

Byvandring i skippernes fodspor

Dragørs historie har i højeste grad været præget af skibsfarten, der i århundreder var byens absolutte hovederhverv. På årets første lokalhistoriske byvandring onsdag den 6. april går vi i skibsredernes fodspor gennem byen. Turen går bl.a. til Elisenborg og gården på Stautz Allé, der var hjemsted for Hans Nielsen Jeppesen og hans familie. Jeppesen var nok Dragørs største skibsreder og næsten alle hans døtre blev gift med mænd, der havde et maritimt erhverv. Turen starter ved Dragør Museum og bemærk, at starttidspunktet er kl. 18.00, så det meste af turen kan gennemføres inden det bliver helt mørkt. Det er gratis at deltage og alle er velkommen. Turen slutter kl. ca. 19.30 med lidt at spise og drikke. Guide er Martin Hans Borg.

Elisenborg lå lidt uden for Dragør by og blev i 1800-tallet hjemsted for én af byens store skibsrederfamilier. Maleri udført af Viggo Johansen i 1898.

Kommende arrangementer

Onsdag den 9. marts kl. 19.00

Generalforsamling i Dragør Lokalhistoriske Forening.

For medlemmer. Indkaldelse og regnskab er indlagt i bladet.

Sted: Kedelhuset, Wiedergården 2, Dragør.

Onsdag den 9. marts kl. 19.30

Når historien er fremtiden

Dragørs erhvervs- og turistchef Claus Rex fortæller om, hvordan historien kan blive en faktor i turismeindsatsen. Alle er velkomne. Gratis adgang. Se forrige side.

Sted: Kedelhuset, Wiedergården 2, Dragør.

Onsdag den 6. april kl. 18.00 – 19.30

Byvandring i skibsredernes fodspor.

Se mere på forrige side.

Turen starter ved Dragør Museum, Strandlinien 4, Dragør.

Søndag den 29. maj kl. 13.00 – 15.00

Byvandring på Slotsholmen i København.

Se omtale i næste nummer af Kikkenborgen.

Søndag den 12. juni

Familiedag på Fortet

Åbent hus og aktiviteter på Kongelundsfortet.

Se omtale i næste nummer af Kikkenborgen.

Tirsdag den 9. august

Byvandring på Dragør Sydstrand

Se omtale i næste nummer af Kikkenborgen.

Næste nummer af Kikkenborgen udkommer omkring 1. maj.